

Kvalita života v Evropě – kvalita společnosti a veřejných služeb

Shrnutí

Úvod

Kvalita života závisí na individuálních okolnostech a na kvalitě společnosti obecně; tu naopak částečně formuje dostupnost veřejných služeb dobré kvality. Služby, jako je zdravotnictví, školství a sociální péče, umožňují občanům vést naplňující život. Kvalitu společnosti utvářejí i sociální vztahy a to, jak dobře tyto vztahy fungují: konflikt nebo nerovnost mezi sociálními skupinami nebo nedostatek důvěry mezi lidmi mohou ovlivnit pohodu všech.

Tato zpráva vychází z průzkumu kvality života v Evropě, který v roce 2011 uskutečnila Evropská nadace pro zlepšení životních a pracovních podmínek (Eurofound) jako třetí průzkum tohoto druhu. Celosvětová hospodářská krize, která začala po provedení posledního průzkumu v roce 2007, znamenala ohrožení veřejných služeb, nárůst nerovností a vzestup nezaměstnanosti, což může mít vážný dopad na kvalitu života v Evropě.

Politické souvislosti

Strategie Evropa 2020 prosazuje inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění a sociální a územní soudržnost. Ve stále větší míře se uznává, že hospodářský růst není jediným ukazatelem úspěšnosti politiky: důležitá je i sociální soudržnost, jak dokládají politiky EU zdůrazňující význam začleňování zranitelných skupin prostřednictvím veřejných služeb. Proto je důležité zkoumat, jak je sociální soudržnost udržována a jak se toto udržování liší v rámci Evropy, aby nebyly opomíjeny žádné regiony či skupiny. Růstu podporujícího začlenění nelze dosáhnout bez zohlednění sociálních důsledků hospodářských politik.

V nedávno uvedeném sociálním investičním balíčku se naléhavě vyzývají členské státy, aby se více zaměřily na poskytování klíčových veřejných služeb. Dokument věnovaný investicím do dětí zdůrazňuje, jak je důležité zlepšit přístup k předškolnímu vzdělávání a péči – což je předpoklad budoucích výsledků v oblasti vzdělávání a

zaměstnanosti. Kromě toho může dobrá péče o děti zlepšit účast na trhu práce u rodičů, kteří mají stále rozmanitější pracovní režimy. Dokument o investicích do zdraví vyzdvihuje přístup ke kvalitní zdravotní péči jako klíčový prvek v rámci zlepšování celkového zdraví a udržování produktivity pracovních sil. Dokument útvarů Komise věnovaný dlouhodobé péči poukazuje na to, že všeobecný přístup k finančně udržitelné, vysoce kvalitní dlouhodobé péči je společným cílem spolupráce EU v oblasti dlouhodobé péče v rámci Výboru pro sociální ochranu.

Klíčová zjištění

Vnímaná kvalita veřejných služeb se v rámci Evropy různí. Lidé v Rakousku, Lucembursku, Německu a Spojeném království ji hodnotí nejlépe a domnívají se, že se v letech 2007 až 2011 zlepšila. Na Slovensku, v Polsku, Bulharsku a Řecku hodnotí lidé veřejné služby nejhůře a mají za to, že se jejich kvalita snižuje. Na vnímání veřejných služeb má důležitý vliv ekonomická pohoda zemí a jednotlivců: ti, kterým se daří lépe, hodnotí tyto služby pozitivněji než lidé, kteří jen obtížně vycházejí s penězi.

Přístup k péči o děti a míra zaměstnanosti žen spolu úzce souvisejí. Ženy, které jsou zaměstnané, potřebují služby péče o děti, v mnoha zemích však nabídka těchto služeb neuspokojuje poptávku. Existuje značná souvislost mezi přístupem k dlouhodobé péči a její vnímanou kvalitou. Lépe situovaní lidé a lidé žijící v bohatších zemích jsou s dlouhodobou péčí spokojeni nejvíce, zatímco ekonomické problémy vedou k pocitům vyloučení ze sociální péče. Vnímaná kvalita služeb zdravotní péče a jejich přístupnosti se různí. Zatímco vnímaná přístupnost se celkově v Evropě zlepšila, zhoršila se v zemích, jako je Řecko – zemi těžce zasažené hospodářskou krizí. Národní výdaje na zdravotnictví mají vliv na vnímanou kvalitu služeb.

Pracovní a pečovatelské povinnosti mohou snížit vnímanou dostupnost služeb zdravotní péče. Pro zaměstnané osoby a ženy je obtížnější najít si čas na návštěvu lékaře, zejména pokud se musejí o někoho starat.

V celé Evropě jsou se svým okolím (například z hlediska kvality ovzduší, odpadků na ulicích a trestné činnosti) spokojenější lidé na venkově než ve městech, zatímco přístup ke službám v blízkém okolí (například banka nebo pošta) je lepší v městských oblastech.

Zatímco důvěra v lidi zůstala v letech 2007 až 2011 do značné míry nezměněna, důvěra v instituce v celé Evropě viditelně klesla, nejdramatičtěji v krizi zasaženém Řecku a na Kypru. Hlavním faktorem posilujícím důvěru v instituce je vnímaná kvalita veřejných služeb, za níž následuje spokojenost s ekonomickou situací země, v níž daná osoba žije, a vnímaná nízká nebo žádná korupce.

Důvěra v lidi a důvěra v instituce souvisejí s pocitem ekonomické nejistoty: pocit větší pravděpodobnosti ztráty zaměstnání snižuje důvěru člověka v instituce a lidi, zatímco pocit větší důvěry v to, že by člověk při ztrátě současného zaměstnání mohl najít nové, tuto důvěru zvyšuje.

Postoje k migrantům a přistěhovalcům souvisejí se socioekonomickým statutem. Muži, osoby žijící na venkově, starší lidé nebo osoby s nízkým příjmem vykazují obvykle nižší toleranci vůči migrantům.

Napětí mezi sociálními skupinami v Evropě bylo vnímáno jako nejnížší (ve vzestupném pořadí) mezi muži a ženami, mezi starými a mladými lidmi, mezi lidmi s odlišnou sexuální orientací a mezi lidmi různých náboženských vyznání. Nejvyšší napětí bylo pociťováno mezi různými rasovými a etnickými skupinami, mezi bohatými a chudými a mezi manažery a dělníky.

Vnímaní celkové kvality společnosti negativně ovlivňuje deprivace – v tomto ohledu je nejdůležitější schopnost být socioekonomicky zabezpečen, následuje problematika vlastních možností (například pocit, že život je příliš složitý na to, aby bylo možné mít nad ním kontrolu) a špatné subjektivní hodnocení zdravotního stavu. Důležitý je i pocit vyčlenění ze společnosti.

Index vnímané ekonomické nejistoty řadí země podle hospodářského rizika. Ukazuje, že z hlediska obav o své zaměstnání nebo finanční situace domácnosti jsou Evropané obecně ovlivněni hospodářskou krizí jen málo. Není tomu tak však v Řecku, Maďarsku a Portugalsku.

Politické ukazatele

Politiky by se měly zaměřit na nerovnosti na vnitrostátní úrovni, kde vnímání nerovnosti a skutečná nerovnost vykazují vysokou korelaci. Deprivace má významný vliv na přístup k veřejným službám a vnímání jejich šíře, nejchudší lidé jsou však také těmi, kdo takové služby potřebují nejvíce. Zajištění přístupu ke službám pro všechny včetně ekonomicky marginalizovaných osob by mělo být politickou prioritou.

Služby péče o děti a vyhovující pracovní doba mohou pomoci zajistit sladění pracovního a soukromého života a umožnit zvýšení míry zaměstnanosti. Hrají svou úlohu i z hlediska možnosti přístupu lidí ke službám, jako jsou lékaři, pošty, banky a zdravotnická zařízení. Politiky zaměstnanosti podporující rodinu (pro muže i ženy) mohou také pomoci usnadnit život pracujících rodin. Otevírací hodiny těchto služeb také musí odrážet změny v trendech v zaměstnanosti. Problémy týkající se přístupu ke službám zdravotní péče narušují všeobecný přístup. Částečnou odpovědnost za to mohou nést napjaté rozpočty určené na zdravotnictví a s prací související časová omezení. Zmírnění některých z těchto problémů by mohla napomoci pružnější otevírací doba a další formy přístupu ke službám zdravotní péče (například za pomoci informačních technologií).

Politiky cílené na nerovnosti na evropské úrovni by měly věnovat pozornost opatřením proti zvětšujícím se rozdílům mezi některými členskými státy a zbytkem Evropy.

Aby bylo možné budovat důvěru ve veřejné instituce, je nutné řešit problém korupce a ekonomicky znevýhodněné osoby musí mít možnost přístupu k veřejným službám, jinak by v ně mohly ztratit důvěru. Tyto problémy jsou zvláště palčivé v Řecku, Rumunsku a Bulharsku.

Některé země byly schopny zlepšit vnímanou kvalitu svých veřejných služeb i přes hospodářskou krizi. Tyto země mohou poskytnout příklady správné praxe.

Další informace

Zprávu „*Quality of life in Europe – Quality of society and public services*“ (Kvalita života v Evropě – kvalita společnosti a veřejných služeb) naleznete na adrese <http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef1361.htm>

V případě zájmu o další informace se obraťte na Kláru Fótiovou, vedoucí výzkumu, na adrese: kfo@eurofound.europa.eu